

δωρεές μετατρέπονται. Ἐτζι ἔκρινεν καὶ ἡποφάσισεν καὶ θέλει ἀπογ(ρ)ά||²⁵ψει καὶ ὑπὸ χειρός του.

||²⁶ (+ Ὁ Σίφνου καὶ Μυκόνου Ἀθανάσιος.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Διεκδικοῦνται ὑπὸ τοῦ Ἀνδριᾶ Γενιάτζου καὶ τῶν ἀδελφῶν του παρὰ τοῦ ἐναγομένου δύο ἀκίνητα, ἅτινα συνέστησαν ὡς προῖκα αἱ δύο ἐνάγουσαι ἀδελφαὶ πρὸς τὸν ἐναγόμενον διὰ τὸν μετὰ τῆς ἀνεψιᾶς των γάμον του. Ἡ ἀπόφασις δέχεται ὅτι κύριος τῶν προικοδοτηθέντων ἦτο ὁ Νικολός, οὗτος ὅμως οὔτε κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ προικοσυμφώνου ἦτο παρών, οὔτε ὁ γραφεὺς τούτου εἶχεν ἀκούσει, ὅτι συναινεῖ εἰς τὴν προίκισιν αὐτήν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐνάγων Νικολός ἐσκλαβώθη ὑπὸ Τούρκων, δὲν εἶχε δὲ ἄλλην περιουσίαν διὰ νὰ ἀπελευθερωθῇ, ὁ δὲ προικοδοτηθεὶς ἐναγόμενος, ἀχαρίστως φερόμενος, ἡρνήθη νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τοῦτο, ἡ ἀπόφασις ἀκυροῖ τὴν σύστασιν τῆς ἐν λόγῳ προικὸς καὶ διατάσσει τὴν ἀπόδοσιν τῶν προικισθέντων εἰς τὸν ἐνάγοντα, ὅπως τὰ πωλήσῃ καὶ ἐκ τοῦ τιμήματος ἐξοφλήσῃ τὰ πληρωθέντα λύτρα πρὸς ἀπελευθέρωσίν του.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Ἡ ἀπόφασις προέρχεται εἰς τὴν δοθεῖσαν λύσιν, θεωροῦσα τὴν παράτυπον σύστασιν τῆς προικὸς ὡς δωρεὰν πρὸς τὸν ἐναγόμενον καὶ ἐφαρμόζουσα τὰς περὶ ἀχαριστίας ἐπὶ δωρεῶν διατάξεις τοῦ νόμου (προδήλως, τὴν τοῦ Ἀρμεν. III, 6. 3 καὶ ὅχι τὴν διάταξιν Ἀρμ. IV, 9. 1).

5. ὁμάδι = ὁμοῦ.

16. εὐγάλη = ἐξοφλήση.

13

Κῶδιξ Μ. 136. Πρωτότυπον. Ἀπόφασις τοῦ Ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου Μυκόνου, παρισταμένου καὶ τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς νήσου, τῆς 3 Αὐγούστου 1665.

Διάδικοι. Γεράσιμος Ἀγραβαράς — παπᾶ Μελέτιος υἱὸς Νικολοῦ Σιφνίου.

Διεκδίκησις ἐκκλησίας μετ' ἀφιερωμένου εἰς αὐτὴν ἀκινήτου.

Εἰς δόξα Χριστοῦ, ἀμὴν. 1665 Αὐγούστου 3 κατὰ τὸ παλαιό, στὴ Μύκονο.

||² |K| + Τὴν σήμερον συγκαθήμενος ὁ πανιερώτατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἀγιωτάτης ἀρχιε||³πισκοπῆς Σίφνου καὶ Μυκόνου κύριος, κύριος Ἀθανάσιος, παρόντος συγκαθεζόμενος||⁴ καὶ ὁ πολλὰ ἔκλαμπρος ἀφέντης Πιέρρος Σκούταρης, ἐπίτροπος καὶ κριτῆς τούτης||⁵ τῆς κοινότης τῆς νήσου Μυκόνου, συνοιθρισμένοι συνοδικῶς οἱ αἰνδεσιμώτατοι κληρικοὶ||⁶ καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἱερεῖς· ἐρχόμενοι εἰς τὴν ἀκρόασιν τῆς ἐξέφλησις τῆς διαφορᾶς γενομένης||⁷ ἀνάμεσα εἰς τὸν κὺρ Γεράσιμον Ἀγραβαράν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὁ παπᾶ κὺρ Μελέτιος υἱὸς||⁸ τοῦ ποτὲ Νικολοῦ Σιφνίου. Ἀφορμὴ διὰ μίαν ἐκκλησίαν ὀνοματισμένη Παναγία καὶ διὰ||⁹ ἓνα κομμάτι πρᾶμα, ὅπου ἐβάσταν ὁ

ἄνωθεν παπᾶ Μελέτιος τῆς ἐκκλησίας. Ὅποιος ἄνωθε||¹⁰ καλόγερος γυρέβοντας τὴν ἄνωθεν ἐκκλησίαν ὅλη διὰ γονικόν του καὶ προυκὶ ἐδικόν του.||¹¹ ὅποιος ἄνωθεν παπᾶ κὺρ Μελέτιος πρεζεντάροντας τὸ προκοσύμφωνον τοῦ πατρός του, τοῦ ἄνω λε||¹²γομένου ποτὲ Νικολοῦ, τὸ ὅποιο προκοσύμφωνον ἐνομινάριζεν καὶ ἤταξαν οἱ γονεοὶ τοῦ||¹³ ποτὲ Νικολοῦ καὶ πατέρα τοῦ ἄνωθεν παπᾶ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου εἶχαν μὲ τὸν γέρο Ἀγραβαρᾶ.||¹⁴ Ἀκόμα καὶ διὰ τὸ ἄνωθεν ὀνοματισμένο πρᾶμα, τιποθεμένο εἰς τὴν ὑποθεσία||¹⁵ λεγομένη Μαράθι, διὰ τὸ ὅποιο εὐγάζοντας ὁ ἄνωθεν καλόγερος μίαν διαθήκη καμωμένη||¹⁶ ἀπὸ τὸν πάρμπα τοῦ ἄνωθεν καλογέρου ὀνόματι Θεωρῆς Ἀγραβαρᾶς, ὅποιος ἤταξεν τὸ||¹⁷ ἄνω λεγόμενο πρᾶμα τῆς ἐκκλησίας, τὸ τῆς Παναγίας, καὶ ἠνομινάριζεν ἡ ἄνωθεν διαθήκη,||¹⁸ πὼς ἀφίνει τὸν ἀδερφόν του τὸν Νικολὸ νοικοκύρη, νὰ φυτέψῃ τὸ ἴδιο πρᾶμα ὁ διὰ νὰ||¹⁹ τὸ κάμη ἀμπέλι τῆς Παναγίας καὶ νὰ εἶναι ἐκεῖνος ἐπιτροπικός ὡς τὸ ἴδιο κορμὶ τοῦ Θεόδωρου.||²⁰ Εἰς τοῦτο καταλεπτῶς καὶ μὲ μεγάλη στόχασιν γροικῶντας ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ σύναξη τὰ||²¹ δικαιώματα τῶν ἀμφοτέρω καὶ συλλογίζοντας τὰ προκοσύμφωνά των, τὸ ὄνομα||²² τῆς ἀγίας Τριάδος, κράζουν, διατὶ ἀπ' οὕτῃ κορβεροῦνται τὰ πάντα, κρίνουν καὶ||²³ ἀποφασίζουν νὰ ἔχουν τὴν ἐκκλησία μαζὶ, ὡς καθὼς διαλαβάνου τὰ προκοσύμφω||²⁴να τῶν πατέρων των. Καὶ περὶ διὰ τὸ ἀμπέλι, νὰ εἶναι τοῦ ἄνωθεν Γερασίουμου, ἐπειδὴ καὶ||²⁵ νὰ τὸ ἤφηκεν ὁ ἄνωθεν πάρμπας του τοῦ πατρός του, τοῦ ἄνωθεν Γερασίουμου ὡς κληρονόμος||²⁶ τοῦ ἀδερφοῦ του. Περό, ἐπειδὴ καὶ νὰ τὸ ἐφύτεψεν ὁ ἄνωθεν παπᾶ Μελέτιος, νὰ βάζου||²⁷ δύο ἀξιόπιστους στιμαριστᾶδες νὰ στιμάρου τὸν κόπον του καὶ νὰ βλέπουν ἐπιμελῶς||²⁸ τὴν ἐνιτράδα, ὅπου ἤβγανεν τὸ ἄνωθεν πρᾶμα, νὰ παίρνη ὁ ἄνωθεν παπᾶ ὡσάν||²⁹ κολλῆκος κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου. Τὸ δὲ ρέστος ἡ ἐνιτράδα, ὅπου ἠθέλει πε||³⁰ρισσέψει, νὰ πλερώνεται τὰ χαράτζια. Καὶ τὸ|δὲ| κοπιαστικό, ὅπου ἐφύτεψεν ὁ ἄνωθεν||³¹ παπᾶς, |νὰ παίρνη τόσο πρᾶμα κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου|. Καὶ ἂν δὲν ἠθέλῃ φτά[[σου]]σει ἡ ἐνιτράδα, νὰ τοῦ στρέφῃ ὁ ἄνωθεν καλόγερος τόσα||³² τορνέσια, ὅσον ἀποκόψουν καὶ στιμάρουν οἱ ἄνωθεν ἀποκοπτᾶδες, λέγω, στιμαδῶροι.||³³ Καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον τοῦ δώνουν ἄδειαν καὶ ἐξουσίαν τοῦ ἄνωθεν καλογέρου, νὰ βάζῃ ἐφημέριον||³⁴ ὅποιον θέλει, νὰ λειτουργᾷ τὴν κάθε εὐδομάδα, ὅπου τοῦ ἀγγίζει, καὶ τὰ ἐξῆς. Ἐτζι ἔκριναν||³⁵ καὶ ἠποφάσισαν καὶ θέλουν ἀπογράψουν καὶ ὑπὸ χειρός τους.

||³⁶ (+ Ὁ Σίφνου καὶ Μυκόνου Ἀθανάσιος)

||³⁷ Πιέρρος Σκούταρης Ἐπίτροπος καὶ κριτῆς Μυκόνου ||³⁸ βεβαιώνω τὰ ἄνωθεν.
Παπᾶ Γεράσιμος Βίδος καντζηλλιέρης Μυκόνου.

²⁸ ἀπουτῇ || ³⁷⁻³⁸ πιέρρος σκούταρης ἐπίτροπος καὶ κριτῆς Μυκόνου βεβαιώνω τὰ ἄνωθεν || ³⁷ παπα γερασίουμος βίδος καντζιλιέρης μίκόνου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. Ὁ ἐνάγων ἦτο μοναχός, διεξεδίκει δὲ παρὰ τοῦ ἐναγομένου μίαν ἐκκλησίαν καὶ ἓνα ἀγροτικὸν ἀκίνητον, ἀφιερωμένον εἰς αὐτήν, ἰσχυριζόμενος ὅτι ταῦτα ἦσαν γονικὴ του κληρονομία καὶ προίξ. Ὁ ἐναγόμενος παρουσίασε τὸ προικοσύμφωνον τοῦ πατρὸς του, διὰ τοῦ ὁποίου οἱ γονεῖς τοῦ πατρὸς του ἐπροίκιζον εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον τὴν διεκδικουμένην ἐκκλησίαν, ἣτις ἀνήκει κατὰ τὸ ἡμῖς ἐξ ἀδαιρέτου εἰς τὸν πατέρα τοῦ ἐνάγοντος. Ὡς πρὸς τὸ ἀγροτικὸν κτῆμα, ὁ ἐνάγων ἐνεφάνισε μίαν διαθήκην τοῦ θείου του Θεοδώρου Ἀγραβαρᾶ, δι' ἧς ἀφιεροῦτο τὸ κτῆμα τοῦτο εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐκκλησίαν. Οὐχ ἦττον ὅμως διὰ τῆς διαθήκης ὠρίζετο, ὅτι τὸ κτῆμα νὰ φυτεύσῃ ὡς μισιάρικον ἄμπελον ὁ πατήρ τοῦ ἐναγομένου, παραμενούσης τῆς φυτευθησομένης ἀμπέλου εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὴν ἄμπελον δὲ ἐφύτευσε πράγματι ὁ ἐναγόμενος. Διὰ τῆς ἀποφάσεως ὡς πρὸς μὲν τὴν ἐκκλησίαν, ἀναγνωρίζονται οἱ διάδικοι συγκύριοι κατὰ τὸ ἡμῖς ἐξ ἀδαιρέτου ἕκαστος. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἄμπελον, γίνεται δεκτὸν ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν ἐνάγοντα, διότι ὁ πατήρ του ἦτο κληρονόμος ἐκ διαθήκης τοῦ ἀδελφοῦ του Θεοδώρου Ἀγραβαρᾶ. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἐναγόμενος ἐφύτευσε τὴν ἄμπελον ὡς μισιάρικην βάσει τῆς διαθήκης, ὠρίζεται νὰ διορισθοῦν ἐκτιμηταί, ὅπως ἐκτιμήσουν τὴν ἐργασίαν καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ ἐναγομένου πρὸς φύτευσιν, ὡς καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ εἰσπραχθὲν ἐκ ταύτης εἰσόδημα, συμφώνως δὲ πρὸς τὰ περὶ μισιάρικον ἔθιμα τοῦ τόπου νὰ λαμβάνῃ οὗτος τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτὸν ὡς κοπιαστὴν μέρος τῶν εἰσοδημάτων. Ἐκ τοῦ ὑπολοίπου δὲ εἰσοδήματος τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸν ἐνάγοντα ὡς κύριον, νὰ πληρώνωνται πρῶτον οἱ φόροι, ἀπὸ δὲ τὸ ἀπομένον μετὰ ταῦτα ποσόν, ν' ἀποζημιοῦται ὁ ἐναγόμενος διὰ μετρητῶν διὰ τὸ μερίδιον ἐκεῖνο τῆς ἀμπέλου, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου ἀνήκει εἰς τὸν κοπιαστήν. Ἐὰν δὲ τὸ ἀπομένον τοῦτο εἰσόδημα δὲν ἐξαρκεῖ διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς ἀξίας τοῦ ἐπὶ τῆς ἀμπέλου μεριδίου τοῦ ἐναγομένου, νὰ τοῦ τὸ συμπληρώσῃ δι' ἰδίων του χρημάτων ὁ ἐνάγων κατόπιν ἐκτιμήσεως τῶν ἀποκοπτῶν. Αὕτη, νομίζομεν, εἶναι ἡ ἔννοια τῆς κακοσυντάκτου περικοπῆς τῆς ἀποφάσεως ὡς πρὸς τὰ ἐκ τῆς σχέσεως τοῦ μισιάρικου δικαιώματα τοῦ ἐναγομένου καὶ τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῶν. Ἐν τέλει ἡ ἀπόφασις κανονίζει καὶ τὰς μεταξὺ τῶν διαδίκων ὡς συνιδιοκτητῶν σχέσεις ἀπολαύσεως τῆς ἐκκλησίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. Κατὰ τὰ ἔθιμα τὰ ἰσχύοντα, ἐκτὸς τῆς Μυκόνου, καὶ εἰς τὰς ἄλλας Κυκλάδας, ὡς καὶ εἰς ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδος, εἰς τοὺς υἱοὺς τοὺς μέλλοντας νὰ ἀποκαροῦν μοναχοὶ ἐδίδετο ὑπὸ τῶν γονέων μέρος τῆς περιουσίας των, ὅπερ ἐκαλεῖτο προίξ. Διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης ὁ γονεὺς παρεχόρει ἐν ζωῇ εἰς τὸ μέλλον νὰ μονάσῃ τέκνον μέρος ἐκ τῆς περιουσίας του. Τὸ εἰς προίκα διδόμενον ἀπετέλει καὶ τὸ κληρονομικὸν μερίδιον τοῦ προίκιζομένου. Ἐφ' ὅσον δὲ ὑπῆρχον καὶ ἄλλα τέκνα

ἀπροίκιστα, ὁ πρὸς ὃν ἡ προίξ δὲν εἶχε πλέον μετοχὴν ἐπὶ τῆς κληρονομίας τοῦ γονέως. ("Ορα καὶ τὰ ὑπὸ τὴν ὑπ' ἀρ. 22 ἀπόφασιν σημειούμενα). Περὶ νεμήσεως κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐπισήμου βυζαντινοῦ δικαίου δὲν δύναται νὰ γίνη λόγος, ἐφ' ὅσον ἡ προίξ αὕτη, ἀφ' ἑνὸς μὲν δίδεται ἐν ζωῇ καὶ ὅχι ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ γονέως, ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν καθορίζονται συγχρόνως καὶ αἱ μερίδες ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ γονέως καὶ τῶν ἄλλων τυχόν ὑπαρχόντων τέκνων. Ἐπὶ πλέον, ἡ προίξ αὕτη ἦτο ἀνέκκλητος. Περὶ αὐτῶν βλ. Γ. ΜΑΡΙΔΑΚΗ, Τὸ Ἀστικὸν δίκαιον, ἐνθ' ἀν., § 43. Γενικῶς περὶ συστάσεως προίκος πρὸς υἱὸν Γ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Νομικὰ ἔγγραφα Σίφνου, ἐνθ' ἀν., 110 ἐπ., 189 ἐπ.

Τὸ μισιάρικον ἦτο σύμβασις κρατοῦσα κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος. Ὁ φυτεύων μετὰ πάροδον ὠρισμένων ἐτῶν, λυομένης τῆς σχέσεως, ἐγίνετο κύριος ὠρισμένου μέρους τοῦ φυτευθέντος κτήματος, συνήθως τοῦ ἡμίσεος, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασία τῆς συμβάσεως μισιάρικον, τοῦ ὑπολοίπου μέρους παραμένοντος εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἰδιοκτήτου, ἢ ἐλάμβανε παρὰ τούτου τὴν ἀξίαν αὐτοῦ εἰς μετρητά. Ἐφ' ὅσον διήρκει ἡ σχέσις, ὁ φυτεύων, κοπιαστὴς ἐλάμβανε καὶ μέρος ἐκ τῶν παραγομένων εἰσοδημάτων ἐκ τοῦ κτήματος. Κοπιαστικὸν ἐλέγοντο τὰ ἐξοδα καὶ ὁ κόπος, ἦτοι ἡ ἐργασία τοῦ κοπιαστοῦ πρὸς φύτευσιν καὶ καλλιέργειαν. (Περὶ τῆς συμβάσεως μισιάρικου βλ. καὶ τὰ σημειούμενα σχετικῶς ὑπὸ τὴν κατωτέρω ὑπ' ἀρ. 39 ἀπόφασιν, διὰ δὲ τὴν Νάξον Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, Ναξιακὰ νοταρικὰ ἔγγραφα κλπ., ἐνθ' ἀν., 131 ἐπ.).

8. Σιφίνου ἀντὶ Σιφνίου.

14. υποθεμένο ἀντὶ τοποθετημένον, κείμενον.

14. ὑποθεσία ἀντὶ τοποθεσία.

22. κορβεροῦνται ἀντὶ κυβερνοῦνται.

32. τορνέσια, ἐχρησιμοποιεῖτο τὴν ἐποχὴν ταύτην μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ χρήματα. Ἀρχικῶς τὰ τορνέσια (tournois - tornesi) ἦσαν νομίσματα φέροντα ἐπικεχαραγμένην τὴν εἰκόνα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Μαρτίνου τῆς Tours τῆς Γαλλίας. Τοιαῦτα νομίσματα ἐκόπτοντο ἐπὶ Φραγκοκρατίας εἰς τὸ ἐν Χλουμουτσίῳ νομισματοκοπεῖον, ἐξ οὗ καὶ τὸ κάστρον τοῦ Χλουμουτσίου ὠνομάσθη Castel Tornese (Οἱ ΜΙΛΛΕΡ (μετφρ. Σπ. Λάμπρου), Ἡ Φραγκικὴ κοινωνία ἐν Ἑλλάδι, εἰς Ν. Ἑλληνομνημόνα, ΙΘ', 245.

34. ἀγγίζει = ἀνήκει (βλ. Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Νέας Ἑλληνικῆς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐν λ.).